

Nacionālā kultūras mantojuma Pārvalde

2021. gada pārskats

SATURS

PAMATINFORMĀCIJA	4
GALVENIE NOTIKUMI, KAS RAKSTURO PĀRVALDES DARBU 2021. GADĀ	10
VALSTS BUDŽETA FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS	27
INFORMĀCIJA PAR PAKALPOJUMIEM	35
PERSONĀLS	38
SADARBĪBA	40
2022. GADA PRIORITĀTES	43

IEVADS

Kultūras mantojuma vērtības un nozīmes atzišana ir padarījusi pasauli skaistāku, piepildījusi ar sabiedrībai pasniegtām un koptām fantastiskām kultūrvēsturiskām vietām, arhitektūras un mākslas šedevriem, kā arī ikdienā lietotām ne tik ikoniskām vēsturiskām vērtībām, kas, telpiskai videi piešķirot dvēseli, ir ne mazāk nozīmīgas. Kultūras mantojums rodas nepārtraukti, vērtīgākais ko katra paaudze ir radījusi kļūst par kultūras mantojumu. Tomēr zaudētās vērtības vairs nav atgūstamas. Kultūras mantojuma saglabāšanā arvien lielāka nozīme ir vērtību izzināšanai, izpētei, kopšanai, profesionālai atjaunošanai un īpaši autentiskuma un kultūrvēsturisko vērtību kopuma radītās noskaņas saglabāšanai.

2021.gads kultūras pieminekļu aizsardzības sistēmai ir bijis spraigs un arī smags. Izvirzītie plāni kultūras vērtību apsekošanā, valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārkārtošanā, jaunas informācijas sistēmas izstrādē bija ambiciozi. Covid-19 izraisītie ierobežojumi turpināja pārsteigt ierasto darba ritmu, piespiežot Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes darba komandu izturēt smagus izaicinājumus. Joprojām turpināja palielināties darba apjoms, kā arī risināmie jautājumi kļuva sarežģītāki. Attālinātais darbs ieviesa komandas locekļu profesionalitātei un izturībai situācijas diktētus pārbaudījumus. Ne visiem komandas locekļiem to izdevās pārvarēt. Tika pārskatītas darba prioritātes un sagatavota jauna iestādes struktūra.

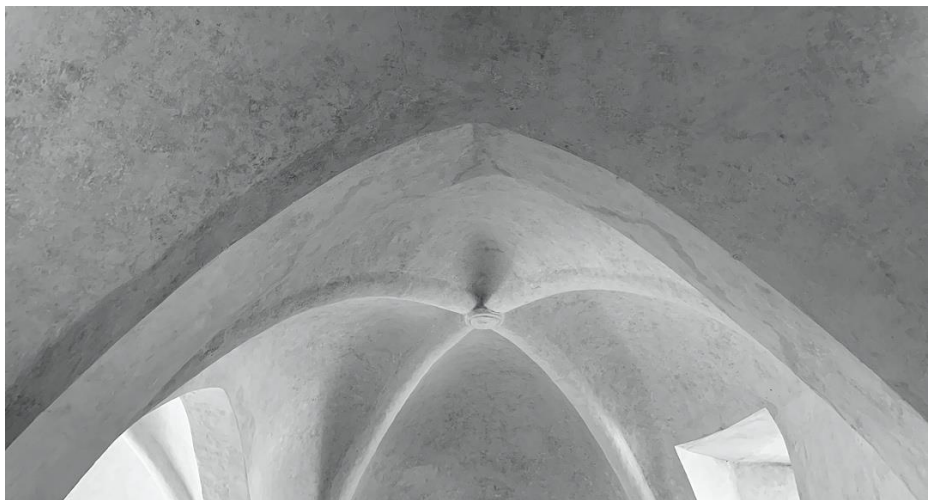
Esmu pateicīgs visiem atbildīgajiem kultūras pieminekļu saimniekiem, kultūras mantojuma pētniekiem, restauratoriem, sabiedrības interešu grupām, atbalstošām valsts un pašvaldību institūcijām un īpaši Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes darba komandai par paveikto Latvijas kultūras mantojuma saglabāšanā. Kopīgi paveiktais darba apjoms ir iespaidīgs un apliecina rūpes par Latvijas valsti un cilvēku dzīves kvalitāti.

Kultūras mantojuma aizsardzības darbā turpinās pārmaiņas, attīstībā aizsākts jauns posms. Kultūras mantojuma filozofija likumsakarīgi iegūst nākamo attīstības pakāpi. Kultūrpolitikas standartizētie formulējumi un populāras frāzes zaudē savu nozīmi, atdodot vietu dziļākam profesionālismam un saiknei ar realitāti. Skaidrāk ir redzams praktiski paveiktais, zināšanas, prasmes, pieredze un vīzija nākotnei. Kultūras mantojuma aizsardzībā uzlabojas dialogs, sadarbība un cieņa pret atšķirīgiem viedokļiem. Kultūras mantojuma nozarē joprojām aktuāls ir nepietiekamais finansējums, birokrātijas mazināšanas nepieciešamība, kultūras mantojuma nozarē iesaistīto institūciju reaģētspēja un darbības kapacitāte, kā arī Covid-19 pandēmijas graujošā ietekme.

Juris Dambis

Dr. Arch.

Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes vadītājs

Pamatinformācija

ĪESTĀDESĶURĪDISĶAIS STATUSS UN FUNKĶIJAS

Latvijas Republikā valsts pārvaldi kultūras pieminekļu aizsardzībā un izmantošanā nodrošina Ministru kabinets un to īsteno Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde, kas atrodas kultūras ministra padofībā.

Pārvalde darbojas, pamatojoties uz Latvijas Republikas likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes Nolikumu (MK 2004.11.09. noteikumi Nr. 916), kā arī deviņām starptautiskām konvencijām, 15 likumiem, 21 Ministru kabineta noteikumu, trīs Augstākās Padomes lēmumiem un trīs Ministru Kabineta rīkojumiem, kas tieši skar kultūras mantojuma saglabāšanas darbu, kā arī citiem vispārīgiem normatīviem aktiem – vairāk nekā 70 starptautiskām hartām, deklarācijām, rezolūcijām, rekomendācijām un citiem starptautiskiem dokumentiem. 2014. gada 1. oktobrī ir stājies spēkā jaunais Būvniecības likums ar pavadošiem Ministru kabineta noteikumiem, kas rosina precizēt kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvos aktus.

Saskaņā ar Latvijas PSR Ministru padomes 1988. gada 16. septembra 313. lēmuma 5. punktu un, pamatojoties uz Latvijas PSR Valsts Kultūras komitejas 1988. gada 30. septembra 440. pavēli, sākot ar 1988. gada 1. oktobri izveidota patstāvīga Latvijas PSR Kultūras komitejas Valsts Vēstures un kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

Šobrīd Pārvalde darbojas, pamatojoties uz likumu „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” un 2004. gada 9. novembrī Latvijas Republikas Ministru kabinetā apstiprināto Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes Nolikumu (MK 2004.11.09. noteikumi Nr. 916 „Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas nolikums”).

Pārvalde ir kultūras ministra padofībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts kontroli kultūras pieminekļu aizsardzībā, veic kultūras mantojuma apzināšanu, izpēti un pieminekļu uzskaiti (No 1992.03.11. likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 26. pants).

Pārvaldes vadības pakļautībā 2021. gadā bija šādas struktūrvienības: Vadītāja vietniece, Arhitektūras un mākslas daļa, Arheoloģijas un vēstures daļa, Kultūras priekšmetu aprites daļa, Attīstības daļa, Pārvaldības daļa, Nodrošinājuma daļa, Pieminekļu dokumentācijas centrs, reģionālās nodaļas – Rīgas reģionālā nodaļa, Kurzemes reģionālā nodaļa, Vidzemes reģionālā nodaļa, Latgales reģionālā nodaļa un Zemgales reģionālā nodaļa, kā arī Arhitektūras muzejs.

POLITIKAS JOMAS UN DARBĪBAS VIRZIENI

Pārvaldes, tāpat kā citu Eiropas valstu nacionālo kultūras mantojuma institūciju uzdevums, ir sekot, lai kultūras mantojums tiktu saglabāts nākamajām paaudzēm, pietiekami apzināts un kopts.

Balstoties uz Ministru kabineta 2004. gada 9. novembra noteikumu Nr. 916 „Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes nolikums” 2., 3., 4., un 5. pantu, Pārvalde īsteno valsts kultūras pieminekļu aizsardzību un pārzina kultūras pieminekļus valsts teritorijā.

PĀRVALDE ATBILSTOŠI SAVAI KOMPETENCEI:

- piedalās zinātniskajos pētījumos, kas saistīti ar kultūras mantojuma saglabāšanu;
- piedalās normatīvo aktu projektu izstrādē un politikas plānošanas dokumentu sagatavošanā, kā arī sniedz atzinumus par citu institūciju izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem;
- piedalās starptautisko līgumu sagatavošanā un izpildē.

PĀRVALDEI IR ŠĀDAS TIESĪBAS:

- pieprasīt un bez maksas saņemt no fiziskajām un juridiskajām personām Pārvaldes uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju un dokumentus;
- atbilstoši kompetencei pārstāvēt Latvijas Republiku starptautiskajās organizācijās un pasākumos;
- lai nodrošinātu Pārvaldes darbību, slēgt līgumus ar fiziskām un juridiskām personām;
- sniegt maksas pakalpojumus normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- izveidot ekspertu padomes;
- organizēt speciālistu apmācību un kvalifikācijas novērtēšanu;
- īstenot citas normatīvajos aktos noteiktās tiesības.

PĀRVALDES MISIJA:

Saglabāt kultūras mantojumu kā cilvēka dzīves kvalitātes nozīmīgu faktoru, to apzinot, aizsargājot, iekļaujot mūsdienu dzīves aprītē un veicinot tā novērtēšanu sabiedrībā.

PĀRVALDES ĪSTENOTIE DARBĪBAS VIRZIENI:

- Kultūras vērtību apzināšana un uzskaitē;
- Informācijas komplektēšana par kultūras pieminekļiem;

- ☐ Kultūras pieminekļu saglabāšanas stāvokļa un izmaiņu kontrole;
- ☐ Konsultāciju sniegšana kultūras pieminekļu saimniekiem;
- ☐ Kultūras mantojuma popularizēšana;
- ☐ Kultūras pieminekļu neatliekamu izpētes, konservācijas un restaurācijas pasākumu finansēšana;
- ☐ Mākslas un antikvāro priekšmetu aprites kontrole.

PĀRVALDES ILGTERMIŅA MĒRĶIS:

Veidot un attīstīt sabiedrībai ērtu un profesionālu kultūras mantojuma aizsardzības sistēmu, kas saskaņā ar starptautiski atzītiem principiem palīdz kultūras pieminekļu saimniekiem un lietotājiem kvalitatīvi saglabāt vērtības un novērš kultūrvēsturisko vērtību degradējošas aktivitātes, nodrošinot, ka Latvijas kultūrvēsturiskās vides vērtības ir vietējās sabiedrības izprasta, novērtēta un aizsargāta kvalitatīvas dzīves telpas sastāvdaļa, kas palīdz radīt noturīgu izaugsmi.

- ☐ Kultūras mantojuma lomas palielināšana, kā nozīmīgas sastāvdaļas cilvēka dzīves telpas kvalitātes un cilvēka dzīves kvalitātes veidošanā.
- ☐ Kultūras mantojuma saglabāšana nākamajām paaudzēm.
- ☐ Kultūras mantojuma kā tautsaimnieciska resursa izmantošana valsts ekonomiskajai attīstībai.
- ☐ Latvijas tēla veidošana ar kultūras mantojuma palīdzību.

ĪSTERMIŅA MĒRĶI:

- ☐ Svarīgākās nacionālās mantojuma daļas prioritāra apzināšana, izpēte, pasākumu organizēšana, kas pasargā to no izpostīšanas
- ☐ Īpašumtiesību sakārtošana – katram kultūras piemineklim savu atbildīgu saimnieku.
- ☐ Kultūras pieminekļu jauno saimnieku atbalsts ar tiesisko, finansiālo, mantojuma aizsardzības nozares vadīšanas mehānisma regulējošu noteikumu palīdzību. Atbalsta sniegšana iedzīvotāju līdzdalībai, jo sabiedrība ir tā, kas aizsargā savu mantojumu.
- ☐ Arhitektūras kā mākslas nozares attīstības veicināšana, lai mūsdienu arhitektūra nebojātu kultūras mantojumu, kā arī mantojums netraucētu mūsdienu arhitektūras attīstību.
- ☐ Kultūras mantojuma jomā valsts un pašvaldību līmenī jāpanāk efektīga pakalpojumu sniegšana un sabiedrības uzticība.
- ☐ Atklātības, caurskatāmības un profesionālā līmeņa nostiprināšana, visās darbībās, kas saistītas ar kultūras mantojuma apzināšanu, izpēti, uzskaiti, kultūras pieminekļu izmantošanas un saglabāšanas stāvokļa kontroli.

PĀRVALDES PRIORITĀTES:

- Efektīva nozares pārraudzība, vērtību apzināšana, uzskaitē un aizsargājamo objektu saglabāšanas stāvokļa izmaiņu kontrole;
- Materiālā kultūras mantojuma pēc iespējas lielāka oriģinālās substances, autentiskuma un kultūrvēsturisko vērtību kopuma radītās noskaņas saglabāšana;
- Kultūrvēsturiskās vides kvalitāte. Līdzsvarotas kultūras mantojuma, laikmetīgās arhitektūras un dizaina attiecības;
- Plaša visu interešu grupu iesaiste, zināšanas, izpratne un sadarbība;
- Ērta un pieejama informācijas sistēma.

PĀRVALDES STIPRĀS PUSES:

- Sena un stabila kultūras pieminekļu aizsardzības sistēma;
- Izveidota stabila kultūras pieminekļu uzskaites sistēma, uzkrāta apjomīga informācija par kultūras pieminekļiem;
- Stabila kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvo aktu bāze;
- Pārvaldes attīstība balstīta uz starptautiskā pieredzē gūtām atziņām, Eiropas Padomes ekspertu konsultācijām un sadarbības projektiem;
- Spēja operatīvi reaģēt uz nemīfīgām pārmaiņām;
- Demokrātiska, atklāta un kolektīva lēmumu pieņemšana un konsultācijas ar nozares vadošajiem speciālistiem valstī;
- Atbalsts kvalitatīvām mūsdienu arhitektūras un dizaina aktivitātēm kultūrvēsturiskā vidē;
- Spēja ar samērā nelielu finansējumu paveikt apjomīgu darbu;
- Ir radīts kopumā pozitīvs iestādes tēls;
- Darbinieku entuziasms, profesionālisms un uzticība mantojuma ideāliem, kā arī zinātniskais potenciāls pētniecībā;
- Uzkrāta apjomīga dokumentācija par kultūras pieminekļiem.

PĀRVALDES VĀJĀS PUSES:

- Nepietiekams finansējums un strādājošo skaits, līdz ar to nespēja pilnībā izpildīt normatīvajos aktos paredzēto atbildības nastu pret sabiedrību;
- Mūsdienīgi domājošu profesionālu kadru trūkums;
- Nepietiekami detalizēti precizētas arheoloģiskā kultūras mantojuma atrašanās vietas, nereti pārspīlēta apgrūtinātā teritoriju platība vai arī arheoloģiskā mantojuma nepietiekama aizsardzība.

Galvenie notikumi kas raksturo Pārvaldes 2021.gada darbu

KLIENTU APKALPOŠANA

2021. gadā tika nodrošināta Pārvaldei ar likumu uzdoto funkciju profesionāla, kvalitatīva uz klientu apkalpošanu vērsta izpilde, pielāgojoties Covid-19 pandēmijas izraisītajiem apstākļiem:

- katra kultūras pieminekļa apsekošana vidēji ne retāk kā reizi trīs gados;
- atzinumi par teritorijas plānojumiem, kas skar kultūras pieminekļus sniegšanu vidēji 30 dienās;
- konsultācijas kultūras pieminekļu īpašniekiem/valdītājiem atbilstoši iespējām, bet ne vēlāk kā 30 dienu laikā, apdraudētus kultūras pieminekļus apsekojot uz vietas;
- mākslas un antikvāro priekšmetu izvešanas atļaujas noformēšanu vidēji trīs stundu laikā;
- darbību, kas bojā vai apdraud kultūras pieminekļu saglabāšanu, apturēšana un vainīgo sodīšana;
- 2021. gadā, pieaugot būvniecības apmēriem, par 30% palielinājās ienākošo dokumentu skaits;
- atbilstoši Pārvaldes finansiālajām iespējām uzlabota informācijas sistēma kultūras pieminekļu kontroles darba nodrošināšanai;
- turpināts darbs pie administratīvās procedūras vienkāršošanas kultūras mantojuma aizsardzības jautājumu risināšanā;
- nodrošināts ģeotelpisko datu pārklājums par lielāko daļu nekustamo kultūras pieminekļu.

KULTŪRA PIEMINEKĻU SARAKSTS, REĢISTRS UN ARHĪVS

- 2021. gadā turpinājās Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārskatīšana, atbilstoši grozījumiem likumā “Par kultūras pieminekļu aizsardzību”, kas stājās spēkā 2018. gada 13. jūnijā, pārvērtējot kultūras pieminekļus atbilstoši to vēsturiskajai, zinātniskajai, mākslinieciskajai, vai citai kultūras vērtībai un iedalot valsts, reģiona un vietējās nozīmes kultūras pieminekļos un Ministru kabineta noteiktajā kārtībā iekļaujot sarakstā kā valsts, reģiona vai vietējās nozīmes kultūras pieminekļus;
- 2021. gadā Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts tika papildināts ar 21 objektu, no kuriem 6 pasludināti par valsts nozīmes kultūras pieminekļiem, 12 – par reģiona nozīmes kultūras pieminekļiem, bet 3 – par vietējās nozīmes kultūras pieminekļiem.
- Turpinājās 2017. gada septembrī uzsāktā ERAF līdzfinansētā projekta “Kultūras mantojuma satura digitalizācija” projekta īstenošana. 2021. septembrī tika veiksmīgi noslēgta 1.kārta, kuras ietvaros pabeigta Kultūras pieminekļu informācijas sistēmas Mantojums 1. kārtas izstrāde. Projekta 2.kārtas ietvaros

tika pabeigta teksta dokumentu digitalizācija, 30 kultūras pieminekļu dokumentēšana, izmantojot modernās tehnoloģijas - trīsdimensionālo lāzerskenēšanu, ģeofizikālo izpēti ar radiolokācijas metodi un batimetriju, kā arī izveidot infrastruktūra fotonegatīvu digitalizācijai.

- Pateicoties veiktajai digitalizācijai, pandēmijas apstākļos Pārvaldes darbiniekiem un klientiem tika nodrošināta attālināta iespēja iepazīties ar Pieminekļu dokumentācijas centra uzkrāto informāciju par kultūras pieminekļiem
- Turpinājās 2017. gada septembrī uzsāktā ERAF līdzfinansētā projekta "Kultūras mantojuma satura digitalizācija" projekta īstenošana. 2021. septembrī tika veiksmīgi noslēgta projekta 1. kārtā, kuras ietvaros pabeigta Kultūras pieminekļu informācijas sistēmas Mantojums 1. kārtas izstrāde. Projekta 2.kārtas ietvaros tika pabeigta teksta dokumentu digitalizācija, kā arī 30 kultūras pieminekļu dokumentēšana, izmantojot modernās tehnoloģijas - trīsdimensionālo lāzerskenēšanu, ģeofizikālo izpēti ar radiolokācijas metodi un batimetriju, kā arī izveidot infrastruktūra fotonegatīvu digitalizācijai.
- Pateicoties veiktajai digitalizācijai, pandēmijas apstākļos Pārvaldes darbiniekiem un klientiem tika nodrošināta attālināta iespēja iepazīties ar Pieminekļu dokumentācijas centra uzkrāto informāciju par kultūras pieminekļiem.
- Atklātajā konkursā „Objektu uzmērīšanas darbi ar 3D lāzerskenēšanas un fotogrammetrijas metodi, ģeofizikālās apsekošanas darbi ar radiolokācijas metodi un batimetrijas darbi valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu esošā stāvokļa dokumentēšanai" gūta ievērojama pieredze un pilnveidotas zināšanas darbā ar konkrētajām tehnoloģijām, procesā saglabājot augstas kvalitātes prasības kultūras pieminekļu dokumentēšanā.

Kultūras priekšmetu aprīte

- Uzsākta sadarbība ar tiesībsargājošām institūcijām, izveidota darba grupa ar Valsts policijas, VID Muižas pārvaldes, Latvijas Pasta, Valsts robežsardzes pārstāvjiem, kuras mērķis ir veicināt izpratni tiesībsargājošo institūciju darbiniekiem par kultūras mantojuma saglabāšanu un kultūras priekšmetu nelikumīgas aprītes novēršanas nepieciešamību. Uzsākts darbs pie starpresoru sadarbības memorandiem ar mērķi veicināt efektīvu informācijas apmaiņu starp tiesībsargājošām institūcijām.
- Kultūras priekšmetu aprītes daļas darbinieki gan kā novērotāji, gan kā aktīvi dalībnieki piedalījušies piecās UNESCO 1970.gada konvencijai veltītās sanāksmēs, trīs Hāgas konvencijai veltītās sanāksmēs, kā arī piecās starptautiskās konferencēs, kas bija veltītas kultūras priekšmetu nelikumīgas aprītes novēršanas jautājumiem. Regulāra dalība EK kultūras priekšmetu atgriešanas ekspertu darba grupā un ekspertu grupā, kas nodarbojas ar muitas jautājumiem kultūras priekšmetu aprītē.

- Uzsākts darbs pie vadlīnijām mākslas un antikvāro priekšmetu tirgus dalībniekiem.
- Veiktas 3 klātienes pārbaudes pie mākslas un antikvāro priekšmetu dīļeriem. Daudzi tirgus dalībnieki ir pārtraukuši savu darbību klātienē, pārejot uz tirdzniecību tiešsaistē. Sakarā ar šo pāriešanu uz tiešsaistes tirdzniecību NKMP palielinājusi neklātienes un interneta vietņu pārbaudes.
- Monitoringa gaitā fiksēti 28 gadījumi, kad priekšmetiem varētu būt Latvijas vai Baltijas izcelsme, par apjomā būtiskākajiem gadījumiem sagatavoti iesniegumi Valsts policijai (VP). VP ir uzsākusi 7 kriminālprocesus par arheoloģisko senlietu nelikumīgu glabāšanu un tirgošanu, vienu procesu uzsāka Valsts drošības dienests.
- Kriminālprocesu ietvaros, NKMP Arheoloģisko priekšmetu (senlietu) novērtēšanas komisija desmit sēdēs ir izvērtējusi 2 624 priekšmetus, no kuriem 2 165 atzīti kā Latvijas valstij piederošas senlietas. Izņemto Latvijas valstij piederošo senlietu kopējā vērtība ir noteikta EUR14 579.
- 2020. gadā IML sistēmā tika saņemts pieprasījums no Norvēģijas varas iestādēm sniegt novērtējumu, vai arheoloģiskie priekšmeti, kas atrasti pie Norvēģijā apcietināta Latvijas Republikas pilsoņa, ir nākuši no Latvijas un iegūti/izvesti nelikumīgi un 2021. gada jūlijā no Norvēģijas atgrieztas **493** senlietas, kas tikušas nelikumīgi izvestas no Latvijas.
- Ir noorganizētas tiešsaistes tikšanās ar Igaunijas un Somijas kultūras mantojuma aizsardzības ekspertiem. Notiek informācijas un pieredzes apmaiņa ar Igaunijas kultūras mantojuma ekspertiem nelegālo izrakumu un metāldetektoru lietotāju jautājumos.
- Saņemti 67 pieteikumi kultūras priekšmetu izvešanas atļaujas no Latvijas Republikas saņemšanai un 29 pieteikumi izziņu saņemšanai. Atļaujas izsniegtas visos 67 gadījumos, veiktas gan personu, gan priekšmetu neklātienes pārbaudes, kā arī priekšmetu klātienes pārbaudes. No šīm 67 atļaujām 8 bija par pagaidu izvešanu un 59 atļaujas izsniegtas uz patstāvīgu izvešanu. Lielākoties pieteiktie priekšmeti izvesti uz ASV – 26 gadījumos, uz Krieviju – 18 gadījumos, un uz Šveici – 7 gadījumos.
- No 67 izsniegtajām atļaujām **11** pieteikumos esošo kultūras priekšmetu kopējā vērtība pārsniegusi NILLTPFN likumā noteikto 10 000 eiro sliekšni – 4 kultūras priekšmeti, kas pieder privātpersonām, 7 kultūras priekšmeti – mākslas un antikvāro priekšmetu dīļeru rīcībā.
- **39** gadījumos pieteikumus iesniedza, izmantojot pilnvarotos pārstāvjus, no tiem **36** gadījumos atļaujas pieteicējs bija mākslas un antikvāro priekšmetu dīleris vai muzejs, **3** gadījumos – privātpersonu pieteikumi.
- NKMP darbinieki piedalījušies saistīto normatīvo aktu grozījumu projektos, kas attiecas uz NKMP kompetenci – likumā "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", Latvijas Republikas Krimināllikumā, Ministru kabineta 2016.gada 20.decembra noteikumos Nr.846 „Noteikumi par kultūras pieminekļu, tajā skaitā valstij piederošo senlietu, mākslas un antikvāro priekšmetu izvešanu no Latvijas un ieviešanu Latvijā”, likumprojektā "Par Eiropas Padomes Konvenciju par

noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar kultūras vērtībām". Izmaiņas tiek skatītas kontekstā par vienoto ES uzraudzības mehānismu cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu.

- Pasākuma plāna noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ietvaros ir saņemti 16 iesniegumi par valsts nozīmes kultūras pieminekļa atsavināšanu, uz kuru attiecas valsts pirmpirkuma procedūra. Ir sagatavoti 16 lēmumi ar atteikumu izmantot valsts pirmpirkuma tiesības. Saņemti 44 iesniegumi par darījumiem kultūras pieminekļos, kultūras pieminekļu teritorijās vai aizsardzības zonās, uz kuriem nav attiecināma valsts pirmpirkuma procedūra.

ARHEOLOĢIJA UN VĒSTURE

- Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārskatīšanas procesā precizētas visu valsts aizsargājamo arheoloģisko pieminekļu atrašanās vietas, teritoriju kartogrāfiskais materiāls, dabā apsekti vairāk nekā 60 arheoloģiskie pieminekļi un senlietu atradumu vietas;
- 2021. gada rudenī veikta arheoloģiskā izpēte saimnieciskas darbības rezultātā saposītajā Rogu viduslaiku kapsētā (Ogres novadā, Krapes pagastā), fiksējot saglabājušās arheoloģiskās liecības (senlietas un apbedījumu daļas), vienlaikus sakārtojot teritoriju;
- Zemūdens mantojums: izvērtēti un reģistrēti visi saņemtie ziņojumi par Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē izskaloto kuģa vraku fragmentiem, sniegtas konsultācijas atradējiem un pašvaldībām, kuru teritorijā tas atrasts, Daugavgrīvas vraks II tiek virzīts iekļaušanai valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā. Turpināts darbs Baltijas jūras valstu zemūdens kultūras mantojuma darba grupā. Darba grupas ietvaros apkopots un sagatavots materiāls publicēšanai par nozīmīgākajiem Baltijas jūrā, Latvijas teritoriālajos ūdeņos zināmajiem kuģu vrakiem. Grāmata "The Invisible Heritage Beneath the Waves. Exploring the Underwater Landscape in the Baltic Sea and Along the Coast of Norway" izdota 2022.gadā
- Turpināts darbs Eiropas Arheoloģijas padomē (EAC). 2021.gadā dalība gadskārtējā sanāksmē un simpozijā "Klimata pārmaiņas un Arheoloģija" attālinātā formātā. EAC turpinās dalība darba grupā "Nacionālie arheoloģisko pētījumu ietvari" (National Research Frameworks), kas izstrādā vienotas vadlīnijas arheoloģisko pētījumu programmām Eiropas valstīs.
- Dalība Eiropas Arheoloģijas dienu 2021 koordinēšanā Latvijā. Eiropas Arheoloģijas dienas katru gadu organizē INRAP- Francijas Nacionālais preventīvās arheoloģijas pētījumu institūts.
- Gatavoti raksti Eiropas kultūras mantojuma dienu 2021. gada izdevumam par transportu.
- Arheoloģijas un vēstures daļas speciālisti piedalās Kultūras priekšmetu aprites daļas organizētajās arheoloģisko senlietu izvērtēšanas komisijas sēdēs.
- Dalība Vēsturiskā mantojuma dzelzceļa konsultatīvajā padomē.

ARHITEKTŪRA UN MĀKSLA

- 2021. gadā Arhitektūras un mākslas daļa turpināja strādāt augstas intensitātes apstākļos, lai nodrošinātu kvalitatīvu un savlaicīgu lēmumu pieņemšanu kultūras pieminekļu atjaunošanā, būvniecības procesu saistītās dokumentācijas izvērtēšanā, skaņošanā, atļauju izdošanā un atzinumu gatavošanā. Gada laikā Arhitektūras un mākslas daļā iesniegti kopskaitā 5052 izvērtējamie būvprojekti un uzziņu pieprasījumi, kā arī izsniegta 1956 atļauja.
- Pieaugot darba apjomam, lielāka uzmanība pievērsta darba kvalitātei un liekas birokrātijas samazināšanai. 2021.g. izskatāmo jautājumu vidū izceļami vairāki īpaši nozīmīgu objektu restaurācijas, rekonstrukcijas un pārbūves projekti, kuru izvērtēšana bijusi sarežģīta, prasījusi (un arī ilgtermiņā prasīs) īpaši rūpīgu iedziļināšanos:
 - Rīgas pils kastelas daļas restaurācijas un pārbūves projekts (jaunatklātās viduslaiku hipokausta krāsns saglabāšana, remtera un kapelas logu un pārsegumu risinājumi);
 - Lielās ģildes pārbūve, ievērojot mūsdienīgas akustiskās sistēmas ieviešanas prasības koncertzālē;
 - Skaistkalnes katoļu baznīcas restaurācijas un rekonstrukcijas darbu uzsākšanas pirmais etaps – grīdas seguma nomaiņas projekts;
 - Skaistkalnes klostera ēkas pārbūve, pielāgojot to jaunai funkcijai;
 - Restaurācijas un pārbūves iecere baroka laika ēkai Ventspilī, Tirgus ielā 5;
 - Bramberģes muižas pils restaurācijas un rekonstrukcijas projekts;
 - Rakstniecības un mūzikas muzeja ēkas Mārstaļu ielā 6 pārbūve;
 - Ēkas pārbūve un restaurācija Jaunielā 26, Rīgā, u.c.
 - Īpaša uzmanība tika veltīta nozīmīgām vēsturiskās pilsētvides pārveidošanas iecerēm:
 - Ģertrūdes ielas pārbūves projektam, piedaloties diskusijās un argumentējot Pārvaldes viedokli;
 - Vērmanes parka strūklakas "Gadalaiki" atjaunošanas projektam;
 - Labiekārtojuma projektiem saistībā ar Rail Baltica izbūvi;
 - 7. tramvaja maršrutā, kā arī Dzintaru ielas labiekārtojums Pāvilstā;
 - Vērtēti sarežģīti un ambiciozi attīstības projekti saistībā ar Rīgas autoostas pārbūvi, teritorijas attīstību Valmieras ielā 2, Linstow kvartāla apbūvi starp Elizabetes, E. Birznieka-Upīša un Satekles ielu, Preses nama kvartāla apbūves iecerē, multifunkcionālā centra izveide A. Briāna ielā 5. Saistībā ar teritoriju plānojumu un zemes robežu plānu pārkārtošanas problemātiskajiem jautājumiem AMD organizēja situācijas izvērtēšanu uz vietas – Vecpiebalgas muižā, Māļupes muižā un Jaungulbenē.
- Projektu izvērtēšanā arvien biežāk nācās saskarties ar jauniem izaicinājumiem – solāro paneļu izvietojuma iecerēm uz pieminekļiem, to teritorijās vai

aizsardzības zonās, kas vienlaikus prasa „situācijas izpratni un objektīvu vērtējumu pieminekļu aizsardzības aspektā.

- Sadarbībā ar reģionālajām nodaļām organizētas tikšanās un konsultācijas objektos: Gaujienā, Talsos, Pāvilostā, Brambergē, Neretā, Līvberzē, Svētē u.c. 2021. gada vasarā rīkota divu dienu ekspedīcija, lai veiktu arhitektūras un mākslas pieminekļu apsekošanu, Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā potenciāli iekļaujamo objektu apzināšanu Zemgalē un Latgalē – Gārsenē, Aknīstē, Bebreņē, Eglainē, Kaplavā, Krāslavā, Ambeļos, Izvaltā, Pieniņos un Preiļos.
- Saskaņā ar iestādes noteiktajām prioritātēm, veikta arhitektūras un mākslas tipoloģisko grupu sarakstu pārbaude un precizēšana. Notikusi regulāra dalība valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārskatīšanā, sniedzot priekšlikumus pieminekļu vērtības grupu izmaiņām un sastāva precizēšanai, kā arī dalība saraksta pārkārtošanas un jaunu principu ieviešanas procesā. Prioritāri pārbaudīts un sagatavots izteikšanai jaunā redakcijā Rīgas arhitektūras pieminekļu saraksts.
- Iesniegti priekšlikumi arhitektūras un mākslas objektu iekļaušanai Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā. Sagatavoti materiāli un pamatojuma dokumentācija vairāku arhitektūras un mākslas objektu iekļaušanai (Mēru muiža, Madlienas kapliča, Šķēdes muižas apbūve, Talsu novada muzeja ēka, Lēdurgas vēsturiskā apbūve, Gustava Ērenpreisa rūpnīca, Rīgas Kazaņas Dievmātes ikonas pareizticīgo baznīca). Nozīmīgāko 2021. g. sarakstā iekļauto mākslas priekšmetu vidū jāmin ievērojami baroka koka tēlniecības darbi – monumentālie krucifiksi no Lēnu un Talsu luterāņu baznīcām, kā arī Daugavpils Jezuītu baznīcai piederīgais 18. gs. ciborija kauss. Aizākta Lēnu krucifiksa zinātniskā izpēte.
- 2021.gadā Arhitektūras un mākslas daļas kompetences ietvaros sagatavoti 306 jautājumi zemes ierīcības un teritorijas attīstības plānošanas jomā. Nozīmīgākie no sagatavotajiem jautājumiem saistīti ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izvērtēšanu un atzinumu sniegšanu par tiem, piemēram, Rīgas teritorijas plānojuma 3.redakcija, Cēsu novada teritorijas plānojuma grozījumu 2.redakcija, Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma pilnveidotā redakcija, Alūksnes novada teritorijas plānojuma grozījumu 1.redakcija, Valkas novada teritorijas plānojuma grozījumu 4.redakcija, Tukuma novada teritorijas plānojuma grozījumu 4.redakcija, Ventspils novada teritorijas plānojuma grozījumu 1.redakcija, Talsu teritorijas plānojuma grozījumu redakcija, lokālplānojums Kuldīgas vecpilsētai Ventas senlejā, Eksportostas dienvidu daļas teritorijas lokālplānojums u.c.
- Lai gan pandēmijas apstākļos bija ierobežotas iespējas dalībai klātienē pasākumos, AMD darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanai 17.09.2021.

apmeklēts SIA Arhitektoniskās izpētes grupa rīkots seminārs Rundāles pilī
“Būvdetaļu kolekcija – vēsturiskie logi un to aprīkojums.”

- ❑ AMD kolektīvs 2021. gadā strādājis ar atdevi un atbildaību kultūras mantojuma vērtību aizsardzībā un apzināšanā. Uzsākto iestādes struktūras izmaiņu gaitā ir stiprināta nodaļas kapacitāte, iesaistot kultūras mantojuma nozares darbā jaunus profesionālus kolēģus ar augstu attīstības potenciālu.

PADOMES, PROJEKTI UN ATTĪSTĪBA

- ❑ Izveidota Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu padome (MK 04.02.2021. noteikumi Nr.74 „Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu padomes nolikums”; MK 05.02.2021. rīkojums Nr.69 „Par Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu padomi”); norisinājušās 6 sēdes, kuru laikā izvērtēti 16 padomei izvērtēšanai iesniegtie institūciju un padomes locekļu izvirzītie jautājumi. Ar MK 21.12.2021. rīkojumu Nr 976 „Par Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu apsaimniekotāja noteikšanu” par Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu apsaimniekotāju noteikta Rīgas valstspilsētas aģentūra „Rīgas pieminekļu aģentūra”.
- ❑ Nodrošināts Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomes darbs. Pārskata gada laikā notikušas 21 Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomes sēdes, izskafīti 88 jautājumi.
- ❑ Nodrošināta Pārvaldes ekspertu dalība vairākās darba grupās saistībā ar “Rail Baltica” projektu.
- ❑ Turpināts NKMP un Norvēģijas Kultūras mantojuma direktorāta sadarbības projekts “3D skenēšana un jaunās tehnoloģijas kultūras mantojuma pārvaldībā”, kas finansēts no Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta Divpusējās sadarbības fonda līdzekļiem.
 - ❑ Nodrošināts atbalsts Kultūras ministrijai un finansējuma saņēmējiem Eiropas Savienības fondu atbalsta programmu kultūras un dabas mantojuma saglabāšanai īstenošanā.

DARBĪBAS REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI

- ❑ Saņemti un izvērtēti 11229 iesniegumi un vēstules.
- ❑ Nosūtīti 10008 dokumenti.
- ❑ Saņemtas un izvērtētas 5053 būvniecības ieceres.
- ❑ Izsniegtas 1944 atļaujas kultūras pieminekļa vai aizsardzības zonas pārveidošanas darbiem.

AIZSARGĀJAMIE KULTŪRAS PIEMINEKĻI LATVIJĀ

Kopējais skaits – 9024 objektu ieraksti, no kuriem 1637 ir kustamie kultūras pieminekļi, bet 7388 – nekustamie.

Arheoloģija	2531
Arhitektūra	3511
Pilsētībūvniecība	46
Māksla	2753
Vēsture	154
Industriālie	29
Kopā	9024

Šobrīd	
Valsts nozīmes kultūras pieminekļi	~60%
Vietējās nozīmes kultūras pieminekļi	~40%

Pēc kultūras pieminekļu saraksta pārskatīšanas	
Valsts nozīmes kultūras pieminekļi	40%
Reģionālās nozīmes kultūras pieminekļi	35%
Vietējās nozīmes kultūras pieminekļi	25%

Kultūras pieminekļu uzskaites jautājumu risināšanā 2021. gadā:

- Svarīgākie darbības principi:
 - Pēctecība, skaidra un precīza informācija;
 - pietiekami apzināta un definēta kultūrvēsturiskā vērtība;
 - garantijas saglabāšanas iespējas;
 - noteikts apgrūtinājums – kontrolētai, uz saglabāšanu vērstai objekta lietošanai.

□ Problēmas:

- Vispārēja īpašumtiesību sakārtošanas procesa rezultātā nemifīgi adrešu un īpašumtiesību precizējumi;
- Ierobežots, un nepietiekami precīzs kartogrāfiskais materiāls;
- Ievērojams precizējamās informācijas apjoms un nepietiekams finansējums;
- jāveic papildus, plašs vērtību apzināšanas un izpētes darba apjoms, nepietiekama apzināšanas jomā strādājošo skaita apstākļos.

KULTŪRVĒSTURISKĀS VĒRTĪBAS NOTEIKŠANA RĪGAS VĒSTURISKAJĀ CENTRĀ UN TĀ AIZSARDZĪBAS ZONĀ

Pārvalde un Rīgas pilsētas būvvalde izvērtē attīstības un ēku rekonstrukcijas projektus, ņemot vērā ēku, būvju un to atsevišķu elementu kultūrvēsturiskās vērtības līmeņus. Ja ēkai nav noteikts kultūrvēsturiskās vērtības līmenis, to nosaka Pārvalde (atbilstoši šiem līmeņiem), saskaņojot ar Rīgas pilsētas būvvaldi un nepieciešamības gadījumā konsultējoties ar Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomi.

Kultūrvēsturiskās vērtības līmeni Pārvaldē novērtē ar ekspertu metodi (Pārvaldes un neatkarīgu ekspertu pastāvīga komisija). Ekspertu vidējais novērtējums ir pamats Pārvaldes priekšlikumam par vērtības līmeni, kas tiek nosūtīts Rīgas pilsētas būvvaldei saskaņošanai.

Novērtētas **143** ēkas, no kurām:

- kultūrvēsturiski ļoti vērtīgas – **8**;
- kultūrvēsturiski vērtīgas – **56**;
- ēkas ar nelielu kultūrvēsturisku vērtību – **30**;
- ēkas bez kultūrvēsturiskās vērtības – **47**;
- vidi degradējošas ēkas – **2**;

KULTŪRVĒSTURISKU OBJEKTU APSEKOŠANA

Kultūrvēsturiski vērtīgu objektu tehniskā un saglabātības stāvokļa apsekošana ir objektu, to daļu, kā arī iebūvēto būvizstrādājumu tehniskā un saglabātības stāvokļa apzināšanas un izvērtēšanas darbu komplekss.

Apsekošanas pamats ir būves vispārīga vizuāla apskate, kuras laikā fiksē un novērtē redzamos būves bojājumus. Apskates rezultāti var būt pamats detalizētai būves, tās daļas vai iebūvēto būvizstrādājumu tehniskai un kultūrvēsturiskai izpētei. Saskaņā ar Pārvaldes nolikuma 2.1. punktu, īstenojot valsts kontroli par to, kā tiek ievēroti kultūras pieminekļu aizsardzības, izmantošanas, uzskaites un restaurācijas noteikumi, un saskaņā ar nolikuma 2.2. punktu, veicot reģionos valsts aizsardzībā esošo saimnieciskās darbības apdraudēto kultūras pieminekļu apsekošanu.

2021. gadā organizēti kultūras pieminekļu pārbaudes braucieni, kuru laikā:

- sagatavoti kultūras pieminekļu pārbaudes akti;
- **35** gadījumos ierosināta administratīvā pārkāpuma lietvedība;
- kultūras pieminekļu īpašniekiem/ valdītājiem izsniegti **855** norādījumi par objektu saglabāšanu un izmantošanu.

KULTŪRAS PIEMINEKĻA SAGLABĀTĪBAS STĀVOKLI RAKSTUROJOŠI RĀDĪTĀJI:

Kultūras pieminekļa saglabātības stāvoklis ar šādiem raksturojošiem rādītājiem:

- Autentiskuma saglabātības pakāpe /īpaši oriģinālsubstances apjoms, kvalitāte/;
- Tehniskais stāvoklis /piemēro galvenokārt arhitektūras un industriālam mantojumam, iespējamie draudi/;
- Objekta vērtībai atbilstošs lietojums /funkcija/;
- Objekta ikdienas kopšana /sakoptība/;
- Vēsturiskā patina;
- Veikto pārveidojumu atbilstība kultūras mantojuma mūsdienu saglabāšanas filozofijai, zinātniska izpēte, kvalitatīva profesionāla konservācija un restaurācija, jauni kvalitatīvi uzslāņojumi, kas rada pievienotu vērtību;
- Kopējais vizuālais tēls.

Kultūras pieminekļu saglabātības stāvokli vizuāli novērtē Pārvaldes reģionālo nodaļu inspektori.

Kultūras pieminekļu saglabātības stāvoklis	
Labs	62 %
Apmierinošs	32 %
Neapmierinošs	4 %
Avārijas	1 %

Valsts budžeta Finansējums un tā izlietojums

Klasifikācijas kods	Posteņa nosaukums	Budžeta izpilde			Izmaiņas pret iepriekšējo pārskata periodu	% pretiepriekšējo pārskata periodu	izmaiņas pret likumu/plānu gadam ar izmaiņām
		Pārskata periodā	likumu/plānu gadam ar izmaiņām	Iepriekšējā pārskata periodā			
1	2	3	4	5	6	7	8
I	IEŅĒMUMI KOPĀ	4 046 913	4 256 306	4 399 285	-352 372	91,99	-209 393
3.0	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	6 453	9 000	6 169	284	104,60	-2 547
4.0	Ārvalstu finanšu palīdzība	27 159	26 595	0	27 159	0,00	564
7.0	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	4 013 301	4 220 711	4 393 116	-379 815	91,35	-207 410
II	IZDEVUMI KOPĀ	4 020 468	4 257 849	4 397 743	-377 275	91,42	-237 381
1000	Atlīdzība	1 684 663	1 697 402	1 686 051	-1 388	99,92	-12 739
1100	Atalgojums	1 319 168	0	1 319 987	-819	99,94	1 319 168
2000	Preces un pakalpojumi	500 893	672 388	397 799	103 094	125,92	-171 495
3000	Subsīdijas un dotācijas	1 437 217	1 445 523	1 977 856	-540 639	72,67	-8 306
7000	Transferti, uzturēšanas izdevumu transferti, pašu resursu maksājumi, starptautiskā sadarbība	236 694	246 205	232 261	4 433	101,91	-9 511
5000	Pamatkapitāla veidošana	161 001	196 331	103 776	57 225	155,14	-35 330
III	IEŅĒMUMU PĀRSNIEGUMS(+), DEFICĪTS(-) (I-II)	26 445	-1 543	1 542	24 903	1 714,98	27 988
IV	Finansēšana	-26 445	1 543	-1 542	-24 903	1 714,98	-27 988
SBA	Slēgtie budžeta asignējumi	207 410	0	63 945	143 465	324,36	207 410

- Pašu ieņēmumu izpilde ir par 2547 euro jeb 28,3% mazāka nekā bija plānots, ņemot vērā, ka Covid 19 pandēmijas apstākļos samazinājās izsniegto atļauju un izziņu skaits mākslas un antikvāro priekšmetu izvešanai.
- Ārvalstu finanšu palīdzība palielinājās, jo NKMP apstiprināta kā projekta dalībniece Eiropas Komisijas programmas Erasmus+ finansētā starptautiskā projektā CHARTER. Projekta īstenošanai tika piešķirts finansējums 26595 euro aktivitāšu īstenošanai 2021.gadā.

- Atfīdzība salīdzinot ar 2020.gadu nemainījās, jo turpinājās 2020.gadā papildus piešķirtais finansējums: - 49 140 apmērā atfīdzībai NIL legalizēšanas un terorisma finansēšanas risku mazināšanai; - 53 607 Pasākuma plāns NIL legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmā no 2020-2022.
- Preces un pakalpojumi salīdzinot ar 2020.gadu palielinājās, jo Piešķirts 100 000 euro Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas (ATIS) uzturēšanai un ieviešanai ar mērķi nodrošināt aktuālas un kvalitatīvas ģeotelpiskās informācijas par kultūras pieminekļiem un aizsardzības zonām ap tiem sagatavošanu un pieejamību – precīzu kultūras pieminekļu teritoriju un to aizsargjoslu (aizsardzības zonu) datu iegūšanai.
- Subsīdijas un dotācijas samazinājās, jo 2021.gadā netika piešķirts papildus finansējums, atšķirībā no iepriekšējā perioda, kad tika piešķirti papildus līdzekļi no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem pandēmijas radītās ietekmes mazināšanai, kā rezultātā tika organizēti papildus konkursi finansējuma saņēmējiem.
- Transferti, uzturēšanas izdevumi salīdzinot ar 2020.gadu palielinājās, jo Pašvaldību īpašumā esošu objektu restaurācijai un glābšanai tika piešķirts lielāks finansējums, salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu.
- Starptautiskā sadarbība 2021. gadā tika veikta Latvijas dalības maksa Eiropas padomes paplašinātajā daļējā nolīgumā par Eiropas kultūras ceļiem par 2021. gadu un Latvijas dalības maksa Eiropas paplašinātajā noslēgumā par Eiropas kultūras ceļiem 50% maksājums.
- Pamatkapitāla veidošana 2021.gadā tika piešķirts ERAF finansējums informācijas sistēmas Mantojums izstrādei Projektā Kultūras mantojuma digitalizācija.

KULTŪRAS PIEMINEKĻU IZPĒTES, RESTAURĀCIJAS UN GLĀBŠANAS PROGRAMMAS FINANSĒJUMA IZLIETOJUMS

Kultūras pieminekļu konservācijas un restaurācijas programmas ietvaros piešķirts finansējums 69 objektiem. Noslēgti līgumi ar finansējuma saņēmējiem, saņemtas atskaites par veiktajiem darbiem, t.sk. 2 mērķfinansējuma objektiem – Rīgas Brāļu kapu un Salaspils koncentrācijas nometnes vietas memoriāla saglabāšanai.

Apstiprināta un īstenota Sakrālā mantojuma finansēšanas programma 2021.gadam, piešķirot finansējumu 32 sakrālā mantojuma objektiem. Veikta darbu izpildes uzraudzība un kontrole pēc darbu paveikšanas.

Rīgas reģions	
Lēdurgas luterāņu baznīcas portāli	7000
Krimuldas luterāņu baznīca	13000
Skola Rīgā, Tērbatas ielā 15/17	10000
Tukuma luterāņu baznīca	10000
Nabes muižas kungu māja	12000
Sv. Franciska katoļu baznīcas ērģeles	5000
Kandavas luterāņu baznīca	1500
Durbes muižas Kalpu māja	10000
Mārtiņa kapi ar memoriālajām celtnēm	6180
Kandavas Pulvertornis	3000
Āgenskalna tirgus	10000
Salaspils memoriālais ansamblis	36000
Rīgas Brāļu kapu ansamblis	41000
Mārtiņa luterāņu baznīca	3700
Vecā Sv. Ģertrūdes baznīca	4000
Ķemeru luterāņu baznīca	2000
Rīgas Sv. Franciska katoļu baznīca	80000
Rīgas Sāpju Dievmātes katoļu baznīcas ēku komplekss	17037
Madlienas luterāņu baznīca	61000
Limbažu luterāņu baznīca ar žogu	5561
Bulduru luterāņu baznīca	1089
Rīgas Lutera luterāņu baznīcas ērģeles	12400
Zemītes luterāņu baznīca	12600
Ķemeru pareizticīgo baznīca	20000
Anglikāņu baznīcas un jūrnieku kluba komplekss	70000
Kurzeme	
Aizputes pils ar nocietinājuma mūri	8500
Durbes viduslaiku pils	10000
Mežmuižas klēts	2000
Liepājas Sv. Annas luterāņu baznīca	1380
Papes Ķoņu zvejnieku ciema daļa – zemnieku sēta "Klibie"	9000
Popes muižas Medību pils	7000
Grīvaišu krogs	1800
Alsungas pils	12000
Valtaiķu luterāņu baznīcas altārglezna "Golgāta"	12200
Piltenes luterāņu baznīcas kancele	3000
Talsu luterāņu baznīca	3700
Ugāles luterāņu baznīca	6000
Ēdoles luterāņu baznīca	1000

Apriķu muižas dzīvojamā ēka	6000
Osten-Sakenu nams "Amalienburga" Aizputē, Atmodas ielā 5	7000
Līvu tautas nams	33845
Popes muižas Pārvaldnieka māja	4700
Cītavas muižas stalli	5900
Jaunauces muižas pils	3000
Liepājas Sv. Jāzepa katoļu baznīca	25000
Liepājas (Jaunliepājas) Lūtera luterāņu baznīca	110391
Kuldīgas sv. Annas luterāņu baznīca	149718
Popes luterāņu baznīca	33875
Vānes luterāņu baznīca	32000
Spāres luterāņu baznīca	29000
Gaiķu luterāņu baznīca	6600
Ventspils luterāņu baznīca	8724
Zemgale	
Dzīvojamā ēka Jelgavā, Dobeles ielā 68	4000
Skaistkalnes klosteris	20000
Svētes pils	19900
Pliekšānu klēts	9500
Neretas luterāņu baznīcas ērģeles	10000
Blankenfeldes muižas kungu māja	5000
Zaļenieku muižas pils	1900
Vecmēmeles muižas kungu māja	10000
Codes luterāņu baznīcas altāris	5000
Jaunsaules luterāņu baznīca	16000
Jēkabpils Sv. Gara pareizticīgo klostera apbūve	14000
Latgale	
Baltmuižas kungu māja	19600
Piedrujas katoļu baznīca	18000
Mākoņkalna (Volkenbergas) viduslaiku pils	12000
Viļānu katoļu baznīcas žogs	20000
Arendoles muižas kungu māja	10000
Krāslavas katoļu baznīcas kompleksa daļa – klostera ēka	4000
Bērzpils katoļu baznīca	4000
Krāslavas pils bibliotēkas ēkas	20000
Daugavpils skrošu rūpnīcas skrošu liešanas tornis un padziļinājuma aka	6000
Rozentovas (Maltas) katoļu baznīca	8900
Pasienes katoļu baznīca ar žogu un vārtiem	17000

Landskoronas katoļu baznīca ar žogu un diviem zvanu torniem	15600
Bukmuižas katoļu baznīca ar žogu	7900
Grīvas katoļu baznīcas vitrāža (Sv.Staņislavs)	4800
Daugavpils Sv. Borisa un Gleba pareizticīgo baznīca	6500
Daugavpils Sv. Nikolaja pareizticīgo baznīca	7200
Šķeltovas pareizticīgo baznīca	9982
Vīksnas pareizticīgo baznīca	100000
Ilzeskalna (Kuļņevas) pareizticīgo baznīca - kapliča	336
Ismeru vecticībnieku kopienas lūgšanu nams	7500
Kampišķu vecticībnieku kopienas lūgšanu nams	3700
Vidzeme	
Straupes Zvanu tornis	19900
Bērensa kapliča	20000
Smiltenes muižas apbūves daļa – Siera namiņš	1900
Rakstnieka Doku Ata dzīves vieta	11600
Rakstnieka R. Blaumaņa dzīves vieta	9000
Jaunpiebalgas kroga apbūve	6000
Līzes pasta zirgu pasta ēka	10000
Gulbenes depo ēka	18000
Cēsu viduslaiku pils	20000
Lielstraupes luterāņu baznīca	1700
Zemnieku sētas "Lejas Niklavas" rija	10000
Ēveles luterāņu baznīca	5000
Āraišu viduslaiku pils	10000
Raunas viduslaiku pils	10000
Dzelzavas pils	5500
Gulbenes depo ēka	7000
Trikātas luterāņu baznīca	2900
Alūksnes luterāņu baznīca	69987
Ežu (Māļu) pareizticīgo baznīca	50000
Alūksnes pareizticīgo baznīca	4500

SAKRĀLĀ MANTOJUMA SAGLABĀŠANAS PROGRAMMA

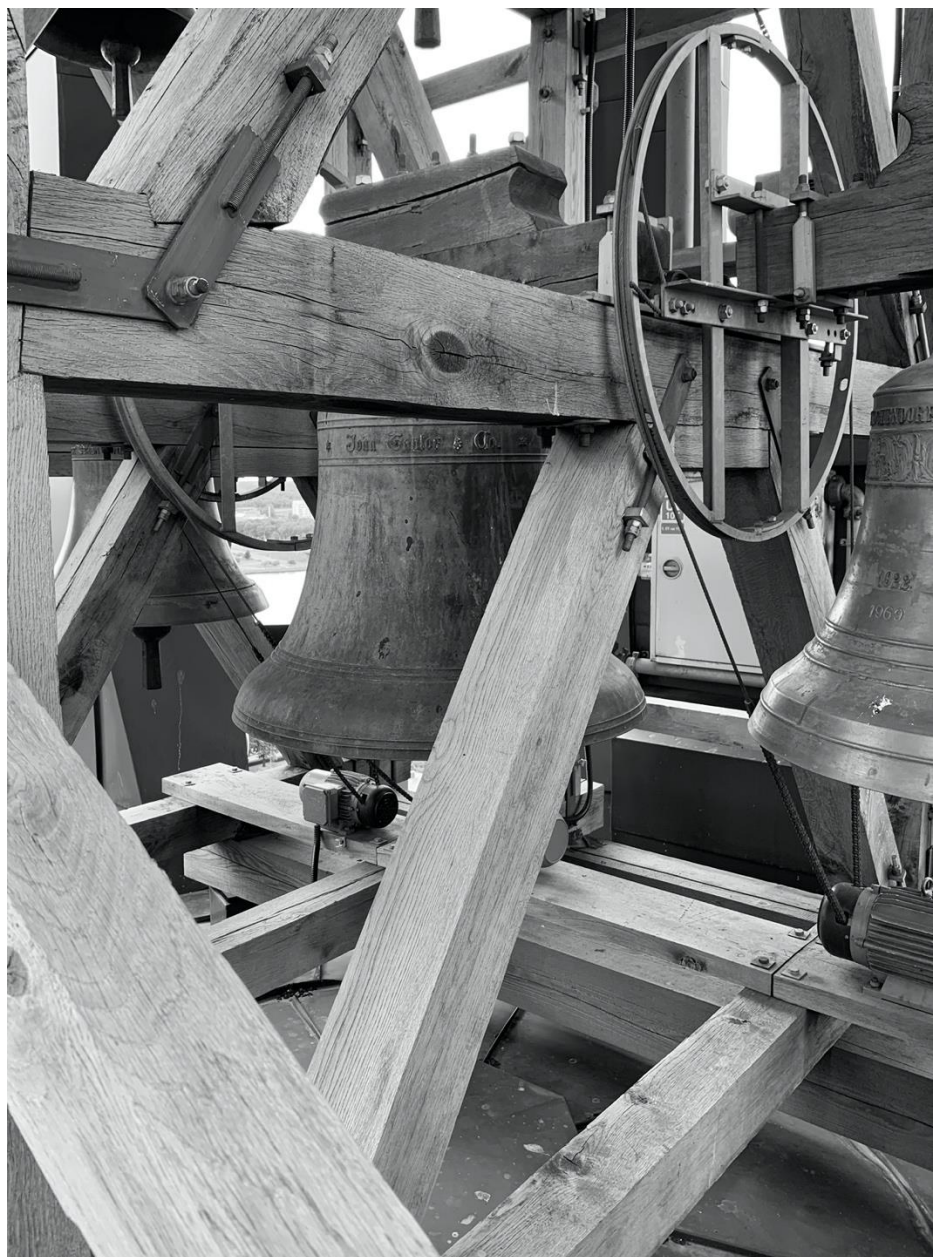
2017. gadā tika pieņemts Sakrālā mantojuma saglabāšanas finansēšanas likums ar mērķi nodrošināt valsts aizsargājamu kultūras pieminekļu statusā esošu kulta celtņu, tajā skaitā

Latvijas dievnamu, un reliģisko rituālu priekšmetu, kā nacionāli nozīmīgas kultūras mantojuma daļas saglabāšanu nākamajām paaudzēm.

Programmas īstenošanas pirmajā gadā lielākās problēmas radīja būvnieku neuzmanīga rīcība ar kultūrvēsturiskām vērtībām, kompetentu un pieredzējušu amatnieku pieejamība, projektētāju pieredzes trūkums, paviršība un nekvalitatīvi sagatavota dokumentācija kā rezultātā, lai darbus veiktu atbilstoši kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām bija nepieciešams ilgstošs precizēšanas process. Lai turpinātu iesākto nākotnē būtu nepieciešams finansējumu plānot ilgtermiņā, tādejādi nodrošinot iespēju sagatavot kvalitatīvus priekšlikumus, kā arī laikus piesaistīt kvalificētus darbu veicējus. Neskatoties uz grūtībām, Pārvaldei ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar draudzēm un konfesijām, visiem iesaistītajiem apzinoties kopīgo darbu un tā rezultātus. Nākotnē plānojot lielāka apjoma finansējumu kultūras mantojuma saglabāšanai, būtu nepieciešams celt arī Pārvaldes kapacitāti kvalitatīvu konsultāciju sniegšanā.

Pieņemot Sakrālā mantojuma saglabāšanas finansēšanas likumu tika paredzēts stabils finansējums sakrālā mantojuma saglabāšanai katru gadu. 2018. gadā tika piešķirts 1 miljons eiro, 2019. gadā finansējums netika saņemts, savukārt, 2020. gadā tika īstenoti darbi 23 valsts aizsardzībā esošos sakrālajos objektos par 499 973,48 euro. **2021.g.** finansējums tika piešķirts 33 sakrālā mantojuma pieminekļiem kopā EUR -**1010000** apmērā.

Programmā finansējumu var saņemt valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā esošu kulta celtnu, tajā skaitā Latvijas dievnamu, klosteru, kapelu, lūgšanu namu un reliģisko rituālu priekšmetu izpētei, atjaunošanas projektu izstrādei, konservācijai, restaurācijai, remontam un citiem atjaunošanas darbiem. Sakrālā mantojuma programmu gatavo un finansējuma sadalījumu apstiprina Pārvalde, balstoties uz baznīcu priekšlikumiem sakrālā mantojuma objekta iekļaušanai sakrālā mantojuma finansēšanas programmā, kurus iesniegušas reliģiskās savienības (baznīcas) vai reliģiskās organizācijas, kuras neietilpst nevienā reliģiskajā savienībā.

Informācija par pakalpojumiem

PAKALPOJUMU VEIDI

Pārvaldes kompetencē ir šādi pakalpojumi:

- Objekta atbilstības valsts aizsargājama kultūras pieminekļa statusam noteikšana;
- Informācijas sniegšana par valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem;
- Atļauja izpētes darbiem;
- Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu un zemes ierīcības projektu atbilstības kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām novērtējums;
- Nosacījumi - kultūras pieminekļu aizsardzības prasības kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonu pārveidošanai (uzziņa);
- Saskaņojums ar kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonu pārveidojumiem saistītai dokumentācijai;
- Atļauja saimnieciskās darbības veikšanai kultūras pieminekļī un tā aizsardzības zonā (kultūras pieminekļa un tā vides pārveidojumiem);
- Atzinums par veikto darbu atbilstību Pārvaldē saskaņotam projektam vai Pārvaldes izsniegtai darbu atļaujai;
- Atzinums par kultūras pieminekļa saglabāšanu un izmantošanu atbilstoši kultūras pieminekļu aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu prasībām;
- Kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa noteikšana ēkām (būvēm un to atsevišķiem elementiem) Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā;
- Kultūras pieminekļa kultūrvēsturiskās vērtības noteikšana, lai noteiktu atbildību par kaitējumu, kas tam nodarīts;
- Finanšu līdzekļu piešķiršana kultūras pieminekļu izpētei un publiski pieejamu valsts nozīmes kultūras pieminekļu konservācijai un restaurācijai;
- Atļauja kultūras pieminekļa, tajā skaitā valstij piederošas senlietas, pagaidu izvešanai un mākslas un antikvāro priekšmetu pilnīgai izvešanai un pagaidu izvešanai no Latvijas;
- Nelikumīgi izvesto kultūras priekšmetu atdošanas procedūras organizēšana;
- Lēmums par pirmpirkuma tiesību izmantošanu uz valsts nozīmes kultūras pieminekli;
- Restaurācijas kvalifikācijas novērtēšana;
- Konsultācijas kultūras pieminekļu aizsardzības jautājumos.

MAKSAS PAKALPOJUMI

- Saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 1. novembra noteikumiem Nr. 708 „Noteikumi par valsts nodevu par kultūras pieminekļu, tajā skaitā valstij piederošo senlietu, pagaidu izvešanu un mākslas un antikvāro priekšmetu

pilnīgu izvešanu un pagaidu izvešanu no Latvijas", Pārvalde izsniedz atļaujas kultūras priekšmeta izvešanai no Latvijas Republikas;

- Saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 22. augusta noteikumiem Nr. 488 „Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas publisko maksas pakalpojumu cenrādis”, Pārvalde sniedz šādus maksas pakalpojumus:
 - izziņa par to, ka mākslas vai antikvārais priekšmets neietilpst tajā mākslas un antikvāro priekšmetu kategorijā, kuru izvešanai vai pagaidu izvešanai no Latvijas Republikas ir nepieciešama Pārvaldes atļauja;
 - eksperta vizīte un kultūras priekšmeta apskate tā atrašanās vietā ārpus Pārvaldes telpām;
 - Pārvaldes arhīva dokumenta elektrogrāfiskās kopijas izgatavošana (kopēšana);
 - Pārvaldes arhīva dokumenta digitālās kopijas izgatavošana (skenēšana).

PASĀKUMI, KAS VEIKTI PAKALPOJUMU KVALITĀTES UZLABOŠANAI

- Lai sekmētu Pārvaldes funkciju efektīvāku īstenošanu, veikta Pārvaldes ierēdņu darbības un tās rezultātu novērtēšana.
- Pārvaldes apmeklētāju ērtībai Pils ielā 20 darbojas Klientu apkalpošanas centrs.
- Lai pieņemtu objektīvu lēmumu, nozīmīgākajos kultūras pieminekļu pārveidošanas gadījumos rīkotas profesionāļu diskusijas, iesaistot arī sabiedriskās organizācijas.

Personāls

PERSONĀLS

	01.2021.	12.2021.
Strādājošo skaits	97	100
Valsts ierēdņi	33	34
Darbinieki	64	66

IZGLĪTĪBA

Augstākā	93
t.sk. doktora grāds	5
Nepabeigta augstākā	1
Vidējā speciālā	5
Vidējā	1

PERSONĀLA MAINĪBA

2021 gadā izbeigtas darba tiesiskās un valsts civildienesta attiecības ar 16 darbiniekiem, pieņemti darbā 17 darbinieki.

Pieņemti darbā		Atbrīvoti no darba	
Ierēdņi	Darbinieki	Ierēdņi	Darbinieki
3	14	2	14

SADALĪJUMS PA VECUMA UN DZIMUMA GRUPĀM:

Vecums	Sievietes	Vīrieši
20 – 29	6	2
30 – 39	18	8
40 – 49	16	1
50 – 59	18	1
60 – 69	8	14
70 gadi un vairāk	4	4
Kopā	70	30

Vidējais Pārvaldē strādājošo vecums – 57,5 gadi.

Sadarbiba

KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

- Lai aktīvi un pilnvērtīgi komunicētu ar sabiedrību, uzturēts Pārvaldes konts sociālajos saziņas tīklos: www.twitter.com/mantojums; www.facebook.com/mantojums; www.instagram.com/mantojums. NKMP pievienojās Valsts kancelejas veidotajai Tīmekļvietņu vienotajai platformai, pārejot uz jaunu mājaslapu www.nkmp.gov.lv.

EIROPAS KULTŪRAS MANTOJUMA DIENAS

- 2021. gadā Eiropas kultūras mantojuma dienas tika veltītas tēmai “Transports”. Epidemioloģiskās situācijas dēļ, nenorisinājās Eiropas kultūras mantojuma dienu konference.

LATVIJAS ARHITEKTŪRAS MUZEJS

- Pārskata gada laikā saņemti un muzeja pamatkrājumā iekļauti 1006 priekšmeti.
- Finansiāli novērtēti 1006 muzeja krājuma priekšmeti.
- Izstādēs eksponēti 8 muzeja krājuma priekšmeti.
- Publicētas 20 muzeja darbinieku sagatavotas pētnieciskas publikācijas.
- Muzeja darbinieki vadījuši 13 ekskursijas, muzeja apmeklētājiem sniegtas 43 konsultācijas.
- Muzejs apmeklētājiem bija atvērts 120 dienas, 1080 stundas.
- Muzeju apmeklējuši 1170 apmeklētāji.
- Muzejā notikušas 2 izstādes:
 - Izstāžu cikla „Rīga, kuras nav. Kartes un plāni” sestā izstāde “No fabrikām līdz industriālajiem parkiem” (11.06.2021.–10.09.2021.)
 - Arhitekta Armanda Bisenieka jubilejas izstāde “Koncepts – konteksts 50” (15.09.2021.–27.01.2022.)

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

- Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde īsteno veiksmīgu starptautisko sadarbību, nodrošinot pārstāvniecību visās nozīmīgākajās kultūras mantojuma starptautiskās sadarbības platformās, kā arī veidojot sadarbības projektus ar konkrētām valstīm. Pārvaldes starptautiskās sadarbības aktivitāti nosaka mērķis

dot ieguldījumu Latvijas un citu valstu kultūras mantojuma saglabāšanā un aizsardzībā, tai skaitā kultūras daudzveidības aizsardzībā. Pārvalde uzskata, ka starptautiskajai sadarbībai jābūt pastāvīgam, abpusējam mācību procesam, no kura ieguvēji ir visas iesaistītās personas, bet rezultāti – ilgtermiņa.

- 2021. gada novembrī NKMP Arhitektūras un mākslas daļas vadītāja Anna Ancāne devās uz Parīzi (Francija), lai pārstāvētu NKMP Latvijas delegācijas sastāvā UNESCO Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību dalībvalstu Ģenerālās asamblejas 23. sesijā.
- Turpinās Pārvaldes un Norvēģijas Kultūras mantojuma direktorāta sadarbības projekts "3D skenēšana un jaunās tehnoloģijas kultūras mantojuma pārvaldībā", ko finansē no Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta Divpusējās sadarbības fonda līdzekļiem.

Pārvalde pārstāv Latviju šādos starptautiskos sadarbības tīklos:

- Eiropas kultūras mantojuma direktoru sadarbības tīkls (forums);
- Eiropas Savienības kultūras mantojuma ekspertu darba grupa "Eiropas Savienība un kultūras mantojums";
- Eiropas Komisijas Kultūras mantojuma ekspertu grupa;
- Eiropas Padomes Eiropas kultūras mantojuma dienu koordinātoru tīkls;
- Eiropas Savienības iniciatīva "Eiropas mantojuma zīme";
- Eiropas Arheologu konsīlijs;
- Baltijas jūras reģiona kultūras mantojuma komiteja;
- Starptautiskās Holokausta piemiņas alianses Muzeju un memoriālu darba grupa;
- Baltijas kultūras mantojuma komiteja;
- Eiropas Padomes paplašinātā daļējā nolīguma par Eiropas Kultūras ceļiem valde;
- Eiropas Kopīgās programmēšanas iniciatīvu Kultūras mantojumam (JPI CH) valde;
- Eiropas Kultūras ceļu iniciatīva Routes4U

2022. gada prioritātes.

PĒDĒJO DIVU GADU NKMP DARBA REDZAMĀKIE UN APJOMĪGĀKI PANĀKUMI:

- Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārskatīšana;
- Informācijas sistēmas "Mantojums" pirmās kārtas izstrāde;
- Kultūras pieminekļu aizsardzības sistēmas pārmaiņas – atbildības pārdale starp valsti un pašvaldībām.
- Darbi un notikumi pašos pieminekļos, ko būtu grūti īsā tekstā uzskaitīt!

2022.GADA IZAICINĀJUMS /PLĀNI:

- Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta izteikšana jaunā redakcijā;
- Pilnīga informācijas sistēmas "MANTOJUMS" izveide un ieviešana darbībā, moderno tehnoloģiju lomas palielināšana;
- Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu izmaiņu kontroles sistēmas pārkārtošana, vairāk iesaistot pašvaldības;
- Nozīmīgs saglabāšanas un atjaunošanas darbs kultūras pieminekļos visā Latvijā, kā piemēram Rīgas pils kastelas daļas atjaunošana, Rīgas Jaunā teātra atjaunošana un pārbūve, Lielās Ģildes atjaunošanas uzsākšana, restaurācijas darbi Daugavpils cietoksnī, citos arhitektūras, arheoloģijas un mākslas pieminekļos.
- Brīvības pieminekļa un Rīgas Brāļu kapu apsaimniekošanas darba pārkārtošana;
- Rīgas Svētā Pētera baznīcas īpašumtiesību un pārvaldības darba sakārtošana;
- Kultūras pieminekļu aizsardzības nozares attīstības stratēģijas 2022.-2027.gadam izstrāde un pieņemšana;
- Atbalsts Kuldīgas vēsturiskā centra iekļaušanai UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā, ar to saistītu izmaiņu veikšana valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā;
- Mākslas un antikvāro priekšmetu nelikumīgas aprites un ar to saistītu nelikumīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizācijas iespēju apkarošana;
- Atbalsts Ukrainas kultūras vērtību saglabāšanā;
- Eiropas kultūras mantojumu dienas veļfītas cīņai pret globālo sasilšanu un būvētā mantojuma energoefektivitātes risinājumiem;
- Atbalsta sistēmas kultūras pieminekļu īpašniekiem pilnveidošana.

Blakus šiem uzdevumiem, NKMP ir arī virkne citu, kā piemēram, NKMP tēla aktivitātes, NKMP kā kompetenču centra attīstība /vairāki projekti zināšanu un prasmju stiprināšanā/, izstāde izglābtais mantojums /ko sabiedrībai ir devusi pieminekļu aizsardzības sistēma/. Tāpat nemiīgi jāpievērš uzmanība apdraudējuma un kritiskā stāvoklī esošu kultūras pieminekļu pastiprinātai uzraudzībai. Arvien lielākas pūles jāvelta moderno tehnoloģiju lietojumam, jauniem atklājumiem, kvalitatīvai vērtību uzturēšanai un restaurācijai.